



Tunihiyayut Nunavumi Umayuligikyuatkunut Katimayit

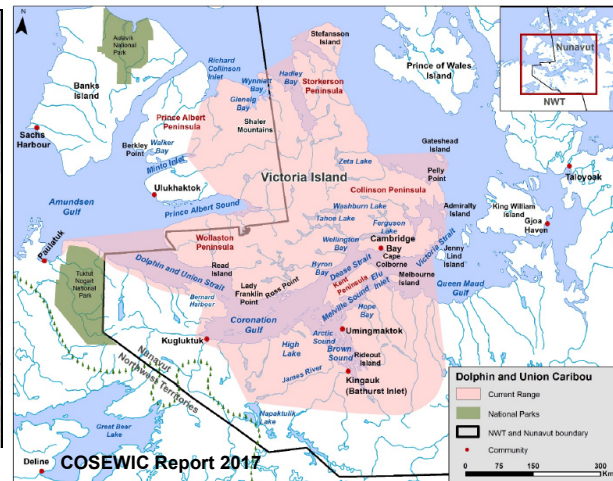
Hafumunga

Tuhagutikhait: **Angigutikhait: X**

Ihumagiyait: Apigiyut angigutikhainik aalangutikhait Dolphin ovalo Union Tukuit
Ihumagiyainut Tamaliktunut ataanit Kavamatukatkut *Hugaat Tamalaaliktut Pikuyakyuat*



Kim Poole, Aurora Wildlife Research



Tuhaktitait Hivuliit

- Ukakatigihimaliktait hapkonanik pingahunik ukiunut.
- Tamamik ilauyut ilitagiyut hamna Tukuit ikayuktauyukhat mingukhikviinit/utiktigutikhainik piyakhait, kihimi amigaitut ihumaalugiyait COSEWICKut kimilguugutainik.
- Havakhimayugut Inuvialuit ovalou Inuit havakviit munaginuakhugit ihumaalugiyainik, ilauyut ilayakhainik 2017 COSEWICKut tuhaktitait ilauyut TK/IQmik.
- Ikayuktaungitut Inuit havakviit hafumunga aalangutikhainik, ilaa, pikangimata ilaukatautjutainik kimilguugutainut atuktait.

Kinguliit Ukautait

Nunait Atuktait Tukuit

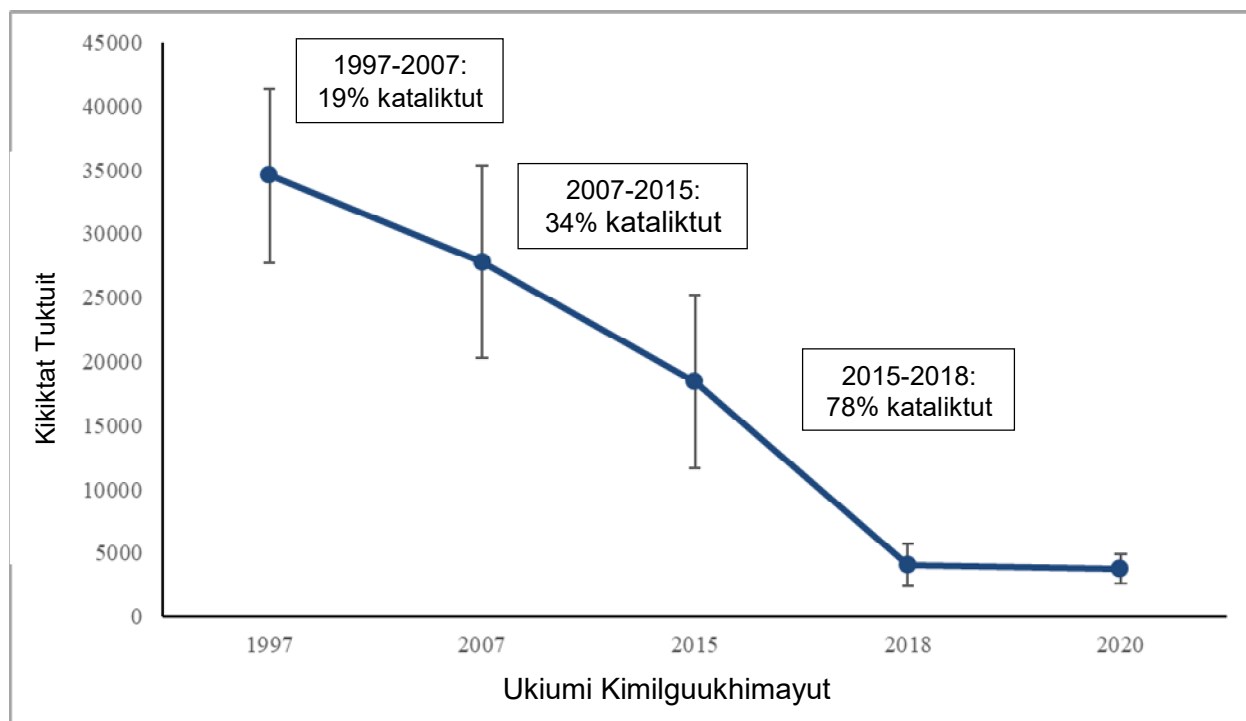
- Nunait atuktait Dolphin ovalo Union Tukuit angiyut malguunut nunangat: Nunatiak ovalo Nunavut. Nunavumi, Dolphin ovalo Union Tukuit nanilaaktut Kitikmeoni.

Kimilguugutait ovalo Katitigutait

- 2004mi, Katimayigalaat Kanugitaakhaat Tamaliktut Umayut Kanatami (COSEWIC) kimilguukhimayait Dolphin ovalo Union Tuktuit Ihumaaluligiyaait.
- 2011mi, Dolphin ovalo Union Tuktuit ukakhimayait Ihumaaluligiyaait ataanit Kavamatukatkut *Umayut Tamaliktut Pikuyakyuat* (SARA).
- 2013mi, Nunatiaki Umayut Tamaliktut Katimayigalaanut (NWT SARC) kimilguukhimayait Dolphin ovalo Union Tuktuit Ihumaaluligiyaait (umayut katitikhimayut Nunatiami Ihumaaluligiyaait ukiumi 2015).
- 2017mi, COSEWICKut kimilguuufaaktait Dolphin ovalo Union tuktut Tamaliktut ilaa akhutakyuak katakhimayut amigaitjutait kimilguugutait.

Amigaitjutait Kataktut

- Pingahut (3) kimilguukhimayut (1997, 2007 ovalo 2015) ihumagiyauhimayut ukiumi 2017 COSEWIC tuhaktitait ovalo pitkuhimayait tamaat katakhalimiktut 50%mik kitkanit 1997mit 2015mut.
- 2017mit COSEWIC kimilguugutait, malguuk kimilguugaakhimayut Kavamatkunit Nunavumi ukiumi 2018mi ovalo 2020mi (Naunaiyaut 1). Amigaitjutait hapkoa malguuk kimilguugutait hanianiitut 4,000mik tuktuit, ukaktut tamaat kataliktut 78%mik kitkanit 2015mit 2018mut.



Naunaiyaut 1. Amigaitjutait 95%mik kimilguukhimayait Dolphin ovalo Union Tuktuit kitkanit 1997mit 2020mut (ihuakhakhimayut Kavamatkut Nunavumi). Amigaitjutait 34,558guyut ukiumi 1997, kataktut 27,787mut ukiumi 2007, katafaaktut 18,413mut ukiumi 2015, ovalo katainaktut 4,105mut ukiumi 2018. 2020mi amigaitjutait 3,815guyut (ilauyut Keelinimi ovalo Keelinguyami).

Ayokhagutait

- Malikhugit COSEWICKut tuhaktitait (2017), amigaitjutait angiyut ovalo hivunikhaptinik katanialiktut munagiyaungitkumik.
- Ayokhaktut tagiumi hikuit: Mikhitiligamik tagiumi hikuit Hikulikiyiit ikayuktut umianik ovalo hikut aalanguligamik Hilat Aalanguligutainut nutkaktiligamik nuutitikatagutainik. Imaalikpaktut ovalo kinguvalikpaktut nuutitigutainik takuligamik.
- Nigiyaувaktut amagonit ovalo akhanit, ovalo nunamiukatigiyait Umingmait, ilauyut ihumaalugutainut.
- 2017mi, COSEWICKut takuhimaliktut hugaakhiuktunit ihumaalugiyait ilaa, pikangiligamik (1) Tamaat Pilaaktait Tamaat (TAH – iliyut kingulimi ukiumi 2020 Nunavumi), ovalo (2) piyakhainik hugaaktait tuhaktitakhainik. Malikhugit COSEWICKut, pikangitkaangat hugaakhiuktut tuhaktitakumik angilaaktut ayokhalaagutait tuktut kataliktut hugaakhiuktut ikpinaktaugamik amigaitjutainut tamaliktitlugit.
- Aktugutainik anialaagutainut ovalo nunaini atuktait aalanguligamik, hilat aalangulikhutiklu, naunaiyakhimaliktut hapkoa ayokhalaagutainik.

Hamna kitkaniituk tuhagutikhait COSEWICKut atuktut kimilguugutainik Dolphin & Union Tuktuit Tamaligutait.

Nani Dolphin & Union Tuktuit katitigamik Ihumaaluligutainut ukiumi 2011, Paknaiyautikhait hanahimaliktut. Ilanga takuyut paknaiyautainik, Atuktut Havakatigiiktut munagikatigiiniaktait kitkanit nunaliit Nunavumi ovalo Nunatiimi. Hamna tuktuit ilauligumik Tamalaaliktunut, Uktugutikhait hananiaktut ovalo havakatigiiktut ilauniaktut hapkononga ilanganut.

Ilaukatigiilutik Kanatami Munagitjutikhainik Paknaiyautikhait

- Piyukhat ataanit SARAmi hugaat katitikhimayut Ihumaalugiyainut, Kanatami Munagitjutikhainik Paknaiyautikhait hanahimayut kitkanit ukiunit 2015mit 2018mut.
- Munagitjutikhait paknaiyautikhait hanahimayut ilaukatigiikhutik Kavamatkut Nunavumi (GN) ovalo Kavamatkut Nunatiimi (GNWT), ilaukatauplutik Kavamatukatkunut ovalo munagiikatiit ilauyunut. Hanatjutikhait munagitjutikhait paknaiyautikhait pihimayut havaktigiigamik HTOkut ovalo HTCKut munagiikatiigamik ilanganut.

Iniktigutikhait aalanguligutainik kanugitjutait

- Dolphin and Union Tuktuit kanugitjutait ataanit Kavamatukatkuni *Hugaat Tamalaaliktut Pikuyakyuamut* aalangukhimayut Ihumaalunagutainit Tamalaaliktut, utiktinahuagutainik uktugutikhait hanaliktukhat. Hanaplugit atukhimayait munagitjutainik paknaiyautikhait, utiktugutikhait uktugumainik naunaiyakhimaliktut:
 - Amigaitjutait ovalo naniiliktut pinahuagutainik,
 - Utiktigutikhainik piyukhat nutkaktinahuagiaganik ovaluniit utiktitlugit kataligutainik tuktuit,
 - Ikpinaktut nunait atuktainik naamagiaganik ovaluniit utiktinahuagiaganik Dolphin and Union Tuktuit ikayugiaganik amigailifaagutikhainut; ovalo
 - Huliuyut tamaktitiktait aktuktainut nunainik atuktainut.

- Avatiligiyiit ovalo Hilat Aalangutiligiyiit Kanatami (ECCC) havakatigiyumayait tamamik munagiyiit ilauyut Nunavumi ovalo Nunatiami naunaiyaklugit hapkoa kitkaniitut.
- Dolphin and Union Tuktuit kanugitjutait ataanit *Hugaat Tamalaaliktut Pikuyakyuat* aalangukhimayut Tamalaaliktut, SARAKut kilamik nutkaktiniaktut pipkailaitait Inuit ilaungitut pilaamata hugaakhiugutainik nangminiigutikagamik ataanit *Nunavumi Nunataagutinit*. Hugaakhiuktut munagitjutikhait angigutikhait pilaaktut ilanganut ilihimayut Ilangani 5 *Nunavumi Nunataagutit* ovalo atuktut umayuligiyiit munagitjutikhait katimayit ovalo atuktait aatjikutauniaktut (atuktainit TAH).
- Dolphin and Union Tuktuit kanugitjutait ataanit *Hugaat Tamalaaliktut Pikuyakyuat* aalangukhimayut Tamalaaliktut, nunaliit pitkutikaktukhat ikayugiaganik minguitiligiyiit havaagutainik (ilaa, kungiaguait pilihimatjutait, Inuit Kauyimayatukangit katitigutainit) kavamatukatkunit manikhainit pilihimatjutait, ilangit; Nunakakaakhimayut Manikhait Hugaanut Tamalaaligutainit.

Ukakatigiyumayait uktugumayainut katitigutainik unguvagutainik

- Aprilmi 2019, tamamik HTOkut ovalo Inuit ukakatigiyauyut Kugluktumi, Ikaluktutiami, Ulukhaktomi ovalo Paulutuumi. Kingaumi HTOkut ovalo Omingamaktumi HTOkut tamamik tuniyauhimayut tuhagutikhainik ovalo ilaukuhimayut katimagumik Ikaluktutiami (takulugit Ilanganiit A ovalo B).
- Kitikmeoni hugaaligiyiit Kavamatkunit Nunavumi, Munagiyit Avatiligiyiit ovalo atauhik havakti ilauyut Nunavut Tunngavikunit pulaakataktitlugit Nunavumi. Kitikmeot Inuit Katutjikatingit havaktiit ilauhimayut Inuit katimagamik Ikaluktutiami.
- Ukautait katimahimayut hanahimaliktut ovalo tunihimaliktut ukautainik ovalo ihumaalugiyainii ukahimayut nunaliinit (takulugit Ilangani C). Kitkaniitut ihumaalugiyait nunaliinit Aprilmi 2019 ilauyut (takulugit Ilangani C ukautait):
 - Kimilguugutait atukhimayut Kavamatkut Nunavumi tuhaktut ihumaalugutainik naamagiaganik amigaitjutainut naunaiyautait;
 - Pikalunagitut TK/IQmik ilanganut COSEWICKut kimilguugutainik tuhaktitait ovalo pikangitut ilaukatautjutainik COSEWICKunit kimilguuktitlugit;
 - Hivumuulaagutait pihimaitait HTCKut/HTOkut munagiyaanganik tuktuit ovalo ikayugutikhait utiktinahuagumik ihumahimaitait;
 - Ilangit tuhagutikhait inikhimaitut: Dolphin & Union tuktuit pikataktut amigaikatigiikhutik nugainit ilaani ovalo nunamiukatingit aalangukataktut, kimilguuufaaktukhat kanuk naluhuitiagiaganik tahapkoa aalangulikatagutainik.
- Aprilmi 2019, tamamik nunalaat ikayungitut uktugutikhainik kanugitjutait.
- Nunavumi, HTOkut ovalo KRWBkut akigaktungitait kanugitjutait aalangugutainik ukiumi 2022. Nunatiami, tamamik havakviit ikayuktait kanugitjutait aalangugutainut ukiumi 2021/2022.

Havaktakhait pihimayut munagiyaanganik ihumaalugiyait nunaliinit

- Kitkanit Aprilmit Junemut 2021, amigaitut kagitauyakut katimakatauyut ilauyunut Nunavumi ovalo Nunatiami (takulugu Ilangani B) ukakatigyaanganik 2019mi ukakatigiyainut ovalo ihumagiyainik aipainik huliniaktut munagiyaanganik ihumaalugiyainik. Malguuk kitkaniitut pilaaktait pihimayut hamanga katimayunit:
 1. Apigiyait “utifaalutik COSEWICKunut” ovalo tunifaalugit nutaamik kimilguugutikhainik havakatigilaaktainik hanahimayait tamamik ilauyunit. Hamna nuutilaaktait aipaanut COSEWICKut kimilguugutikhait avataanut ukiumi 2033 (pingilugit ukiumi 2027), ihumaalugiyait ilangit ilauyut. COSEWICKut kingilaatagalunagitut “utiklugit”.
 2. Hanalutik ilakhainik ukaktut ihumaalugiyainut ovalo ilaukatigilugit tuhagutikhait hivunikhainik kimilguuugaamik. Hamna makpigaat tunilaaktuugaluit COSEWICKunut ovalo tuhaktitaulutik titigakhimayunut ilanga ukiumit 2017 COSEWICKut kimilguutait.
- Ilaukatauyut piyumayuugaluit hanalutik Ilakhainik ukiumi 2017 COSEWICKut tuhaktitait:
 - Tatkihiut tamaat katimahimayut tamamik atuktunit hanayaanganik makpigaakhainik havakatigiikhimayait taimaatut (takulugu Ilangani B). Hamna ilanga uktungitait ECCCKunit kihimi hivuliuliktut KRWBkut ovalo WMAC-NWT, ECCCKut ikayutait.
 - Ilayakhait ilauyut nutaamik tuhagutikhait pilaaktut Kimilguugamik ukiumi 2017: nutaat amigaitjutait kimilguukhimayut (2018mi ovalo 2020mi), hikulikiyiit angigutainik kitkanit Ikaluktutiami HTOkut ovalo Ingilgaaligiyyit Kanatami (Hivumuuyut Umiat Munagitjutikhait Uktugutainik), Hivumuuyut naunaiyutait pihimayait HTCKut/HTOkut, TAHmi Nunavumi, Nutaat TK/IQ tuhaktitait. Pinahuaktutlu ihuakhaklugit ilangit tuhagutikhait COSEWICKunit tuhaktitait ihuinaakhimangmata Inuit Kauyimayainit.

Huliniaktut Aipaanut:

Apigiliktugut angigutikhainik NWMBkunit uktugumayainut aalanguniaktait kanugitjutainik Dolphin ovalo Union Tuktuut ataanit Kavamatukatkut Hugaat Tamalaaliktut Pikuyakyuami (SARA) ilauyut Nunavumi Nunataagutainut Ilangani: s.5.2.34(f) ovalo 5.3.16 - 5.3.23.